

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2009/10:51



Stenografiska
uppteckningar
2009/10:51

Onsdagen den 15 september

1 § Europeiska rådet

Utrikesminister Carl Bildt

Information och samråd inför möte i Europeiska rådet den 16 september 2010

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag förklarar detta EU-nämndssammanträde öppnat. I dag har vi ett öppet samråd med riksdagens EU-nämnd inför det extra möte i Europeiska rådet som hålls senare i veckan med bland annat frågan om EU:s strategiska relationer på agendan. Utrikesministern ska snart berätta mer om vad regeringen förväntar sig och förbereder inför det mötet. Sedan får ledamöterna som vanligt tillfälle till kommentarer och frågor. Mötet kommer att avslutas med ställningstaganden.

Inför mötet har EU-nämndens ledamöter fått så kallat herdabrev, alltså inbjudan till mötet, och utkast till så kallade slutsatser, den text som ska behandlas under mötet.

Jag vill välkomna alla som är på plats till detta öppna samråd. Vi sänder som vanligt i SVT Forum och på riksdagens webbplats.

Anf. 2 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru ordförande, ärade ledamöter! Som fru ordföranden sade träffas Europeiska rådet i Bryssel i morgon, den 16 september, under ledning av sin valde ordförande Herman Van Rompuy. Statsministern har av skäl som jag inte närmare behöver utveckla bett att jag representerar Sverige och honom vid detta möte.

I och med Lissabonfördragets ikraftträdande beslöt man att en gång om året ha ett möte i Europeiska rådet med särskilt utrikespolitiskt fokus och med deltagande av också utrikesministrarna förutom stats- och regeringscheferna. Detta är det första årliga möte av den arten som vi nu ska ha.

Tanken är att vi vid det här mötet särskilt diskuterar hur relationerna med Europeiska unionens så kallade strategiska partner kan utvecklas och effektiviseras, framför allt med hjälp av de nya strukturer som Lissabonfördraget har inneburit. Jag tänker särskilt alldeles självklart på den europeiska utrikestjänst som vi håller på att sätta upp och den särskilda funktionen i form av den höga representanten Catherine Ashton.

Men toppmötet kommer också att handla om den ekonomiska och finansiella situationen i Europa. Herman Van Rompuy kommer att avrap-

portera från den arbetsgrupp, task force, som tillsattes i mars och som arbetar med att förbättra den ekonomiska styrningen inom Europeiska unionen. Det är ett viktigt arbete. Det handlar framför allt om att åtgärda brister i tillsyn och övervakning för att undvika en ny finansiell och ekonomisk kris av samma dignitet eller art som den vi har genomlevt, mycket plågsamt, under de senaste åren.

Slutligen kommer vi att diskutera den mycket svåra situation som en stor del av befolkningen i Pakistan befinner sig i till följd av de förödande översvämningarna och vilka ytterligare insatser Europeiska unionen i samarbete med andra internationella parter kan göra för att både kortsiktigt underlätta den humanitära situationen och långsiktigt medverka till en nödvändig stabilisering i detta hårt drabbade land.

Fru ordförande! Unionen utgör världens största enhetliga marknad och ekonomi. Den är världens största exportör av tillverkade varor och tjänster och utgör den största marknaden för väl över 100 länder runt om i världen. EU och dess medlemsländer är tillsammans världens största biståndsgivare.

Vårt agerande har därför stor betydelse både i relation till enskilda länder och för den globala utvecklingen i största allmänhet. Vi måste vid utformandet av vår politik inte bara ta ansvar för våra egna och unionens intressen utan också ha en ansvarsfull agenda som syftar till en positiv global utveckling och globalt inflytande för unionen i olika forum. Detta gäller inte minst, sett från svensk utgångspunkt, i fråga om demokrati, mänskliga rättigheter, försoning och fredlig utveckling.

Med det nya Lissabonfördragets ikraftträdande ökar förutsättningarna för EU:s inflytande på den globala arenan. Vi har nu en permanent ordförande som leder toppmötena med andra länder. Vi har en hög representant som samtidigt är vice ordförande i kommissionen. Det ökar möjligheten för unionen att tala med en röst. Vi befinner oss inne i det relativt, kanske alltför, utdragna skede där vi sätter upp den europeiska utrikes-tjänsten. Det är ett beslutsfattande gemensamt mellan rådet och Europaparlamentet. Det demokratiska inflytande som Europaparlamentet har på denna process är bra från många utgångspunkter men bidrar också till att det kanske tar lite längre tid.

Vi i unionen och i medlemsländerna har en ständig dialog med våra internationella partner. Vi har också regelbundet ett antal toppmöten med viktiga partnerländer. Det gäller till exempel Förenta staterna, Ryssland, Kina, Indien, Afrikanska unionen och Pakistan – för att nu nämna några. Vid dessa möten för unionen fram sina ståndpunkter både i specifika frågor rörande den bilaterala relationen och vad gäller olika globala utmaningar. Det ger en möjlighet till dialog om gemensamt agerande inför gemensamma utmaningar.

Jag välkomnar därför att rådet i morgon kommer att ha en första diskussion under det nya fördraget om dessa viktiga frågor med ett bredare och lite mer långsiktigt perspektiv. Det är en diskussion som dessutom förbereddes, kan jag avslöja, av utrikesministrarna i det informella möte som vi hade i slutet av förra veckan.

Från svensk sida kommer jag framför allt att framföra följande ståndpunkter.

Unionens ekonomiska styrka är avgörande för vårt inflytande på den internationella arenan. Det betyder att vad vi gör för att sanera offentliga

finanser, för att få tillväxt, sysselsättning och konkurrenskraft på sikt är ett arbete som måste fortsätta; det får inte avstanna bara för att vissa länder kanske just nu börjar ana ett visst ljus i slutet av tunneln.

Tillsynen av våra finansiella marknader har skärpts, och det måste noga följas framöver. Svåra tider kan komma utan att vi får så mycket förvarning. Efter sol kommer ofta moln. Då måste vi se till att ha rustat vårt hus. EU, unionen, är trovärdig globalt endast om vi har en stark ekonomi och om vi visar att vi är kapabla att hantera våra egna ekonomiska problem.

Förutom den ekonomiska styrkan avgörs vårt globala inflytande rätt mycket av hur vi hanterar stabilitet, ekonomisk tillväxt och fred i vårt eget närområde. Vårt inflytande långt borta avgörs av hur vi lever upp till vårt ansvar lite närmare. Utvidgningen har varit ett framgångsrecept och bör fortsätta. Detta är ett av våra viktigaste bidrag både till den europeiska och till den globala utvecklingen. Det gynnar inte bara kandidat- och ansökarländerna utan också unionen själv, liksom den internationella globala stabiliteten. Unionens östliga partnerskap och grannskapspolitiken är viktiga delar av denna utveckling.

Demokrati, mänskliga rättigheter, fred och försoning måste, som jag nämnde, stå i centrum för unionens samtliga bilaterala och multilaterala relationer. Vi bör inte driva en politik som utgår från ett ovillkorligt engagemang. Vi är en värdebaserad gemenskap som måste utgå från dessa grundläggande principer.

Vi bör också driva frihandel. Frihandeln och värandet om en öppen global ekonomi i dialogen med våra olika strategiska partner – det är på dessa principer som unionen själv, och inte minst vårt eget land, har byggt sitt välstånd och som vi också vet internationellt kan främja tillbakaträngande av fattigdom och främja ekonomisk utveckling, tillväxt och stabilitet. Till detta kommer självfallet vikten av en effektiv multilateralism och behovet av att stärka unionens samordning i den effektiva internationalismens olika forum, vare sig det handlar om Förenta nationerna eller om G20-gruppen.

Slutligen kommer jag vid toppmötet att betona betydelsen av den nya kommande utrikestjänsten och den centrala roll som den höga representanten har i unionens relationer till omvärlden och sina strategiska partner. Lissabonfördraget och upprättandet av den europeiska utrikestjänsten skapar förutsättningar för att vi ska bli en mer effektiv global aktör. Det är angeläget att nu fullt ut utnyttja de nya möjligheter som den europeiska utrikestjänsten innebär, inte minst när det gäller att säkerställa samstämmigheten mellan agerandet inom olika politikområden. Det var lite det som var avsikten.

Mycket av detta är viktiga principer som jag anser att unionen bör lyfta fram i relationen närmast när det gäller toppmöten med asiatiska partnerländer som Kina, Sydkorea och Indien, liksom vid det ASEM-toppmöte, det vill säga alla de asiatiska länderna och europeiska länderna, som äger rum i Bryssel i början av oktober. Förberedelserna inför dessa möten är något som vi kommer att diskutera, kanske något översiktligt men dock, vid mötet i morgon.

Demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter är viktiga, men också förbättrat marknadstillträde för våra företag i de olika länderna.

Det är betydelsefullt för oss och för vår ekonomiska utveckling men också i det längre perspektivet för deras utveckling.

Vad beträffar klimatfrågan står vi inför viktiga förhandlingar senare i år i Mexiko och kanske ännu mer avgörande nästa år i Sydafrika.

Friheten på Internet och säkerheten på Internet är en fråga där Sverige har gått i tåten tillsammans med Förenta staterna för den snabbt växande och alltmer betydelsefulla internationella debatten.

Immaterialrättsliga frågor och globala säkerhets- och nedrustningsfrågor – för att nu nämna några exempel – är frågor som står på dagordningen för dialogen i det här fallet med många av de asiatiska länderna.

En första diskussion kommer säkert att äga rum inför G20-mötet i Söul i Sydkorea i november, även om huvuddelen av den diskussionen kommer att äga rum vid Europeiska rådets möte i oktober. Huvudfrågorna i Söul väntas kretsa kring tillväxtåtgärder, reformeringen av IMF och finansmarknadsreglering. Jag kommer att i detta sammanhang trycka på vikten av en effektiv och fungerande samordning av den europeiska politiken inför G20-mötena, någonting som vi ju var noga med, och framgångsrika med, under det svenska ordförandeskapet.

Vid lunchen i morgon kommer Herman Van Rompuy att avrapportera från en arbetsgrupp som tillsattes i mars för att förbättra den ekonomiska styrningen inom unionen. Gruppens slutrapport är planerad att lämnas vid Europeiska rådets möte i oktober, men Van Rompuy kommer redan vid detta möte att ge en delrapport om det arbete han har bedrivit i den arbetsgrupp som omfattar finansministrarna. Finansminister Anders Borg har tidigare informerat nämnden om gruppens arbete, senast inför mötet i arbetsgruppen den 6 september och Ekofin den 7 september.

Det är ett viktigt arbete som sker i denna grupp. Den finansiella kris som briserade under hösten 2008 ledde som bekant till en djup recession i Europa och också i vårt eget land. Särskilt de länder som redan före krisen hade en svagare ekonomi drabbades hårt genom kraftigt stigande budgetunderskott och kraftigt stigande offentlig skuldsättning. Runt om i Europa förlorade många människor sina arbeten, med konsekvenser både för deras egen utveckling och för samhällsekonomin i stort.

Oron för den statsfinansiella utvecklingen i euroländerna, som dominerade mycket av debatten under våren, har kortsiktigt minskat något under de senaste månaderna. Men situationen i många länder präglas fortfarande både av nödvändigheten av att fortsätta att ta itu med skuldproblemen, som fortfarande dominerar i många länder, och av en hög arbetslöshet och ledig kapacitet i industrin, vilket förklarar den förhållandevis svaga utvecklingen av den inhemska efterfrågan.

Det är därför glädjande att kunna slå fast att vi befinner oss i ett tack och lov något annorlunda läge. Den svenska ekonomin utgör något av ett undantag. Vi har en stark tillväxt. Vi har en stark ökning av sysselsättningen. Vi ser ut att komma ur krisen bättre än i praktiken alla andra länder. Vi har de mest konsoliderade statsfinanserna över huvud taget i EU-området. Vi är ett av endast tre EU-länder som inte väntas bli föremål för underskottsförfarande enligt stabilitets- och tillväxtpakten.

Men när detta är sagt, låt oss inte invagga oss själva i falsk säkerhet. Svåra tider kan, som jag sade, snabbt segla upp igen, och vi måste åtgärda både i vårt eget land och europeiskt de svagheter som krisen avslöjade.

Jag välkomnar därför att man i Van Rompuys arbetsgrupp enats om viktiga principer för hur den ekonomisk-politiska samordningen ska kunna stärkas och att det råder samsyn inom ett antal av de områden som diskuterats. Bland annat finns en generell enighet vad gäller vikten av nationella budgetpolitiska ramverk, ökat fokus på den offentliga skuldsättningen samt övervakningen av de makroekonomiska obalanserna i de olika EU-länderna.

Den europeiska terminen, som ju syftar till att tidsmässigt koordinera den ekonomiska rapporteringen i medlemsländerna, har redan beslutats. Men även om samsyn råder inom många områden återstår fortfarande flera områden där gruppen behöver komma överens. Det gäller bland annat användningen av incitament och sanktioner kopplade till stabilitets- och tillväxtpakten liksom detaljöverenskommelser i frågor där man redan har en samsyn.

Regeringen anser att det är angeläget att stärka den ekonomisk-politiska samordningen i Europa. Den har varit viktig för att klara krisen under de senaste åren, och den kommer att bli ännu viktigare framöver sett. Därför stöder vi det arbete som bedrivs i gruppen. Jag välkomnar de framsteg som gjorts.

Fru ordförande! Som jag nämnt kommer även Pakistan att diskuteras – detta för att se vad mer vi kan göra från europeisk sida för att hjälpa både kortsiktigt och långsiktigt. Sverige har så här långt bidragit med 172 miljoner kronor för humanitära behov, huvudsakligen via FN-systemet. Vårt stöd omfattar också bland annat vattenrening och elförsörjning. Vi är därmed den sjätte största nationella bidragsgivaren i världen och den fjärde största inom Europeiska unionen. Europeiska unionen som helhet är den största bidragsgivaren, mer än dubbelt så stor som Förenta staterna. Men nu måste vi diskutera också den långsiktiga utvecklingen framför allt vad gäller handelsrelationerna.

Sveriges ståndpunkt är att unionen bör erbjuda så substantiella handelslättnader som möjligt för att öka Pakistans möjligheter att med handel och tillväxt ge sysselsättning åt en snabbt växande befolkning. På så sätt ger man hjälp som är långsiktigt hållbar och skapar en grund också för en stabil politisk och demokratisk utveckling.

Det här är de frågor som ska stå på agendan. Jag är beredd att svara på nämndens frågor.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Tack så mycket! Ni som varit här förut vet att partierna får ordet i storleksordning. Ju kortare frågor, desto fler frågor blir det. Vi tar några i taget.

Utrikesministern nämnde också om förberedande möten så jag vill säga dels att vi inför dagens möte har haft EU-nämndsbehandling med finansministern i de ekonomiska frågorna, dels att vi så sent som i fredags, den 10 september, även samrådde med EU-minister Birgitta Ohlsson om agendan för det kommande toppmötet. Med det sagt finns detta med i protokollet, samtidigt som alla här har hört det.

Vi går nu till rundan med kommentarer och frågor. Ordet går först till Socialdemokraterna.

Anf. 4 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Också jag vill tacka utrikesministern för redogörelsen. Men vi är inte riktigt överens om hur väl Sverige har kommit ur krisen med tanke på att Sverige har Europas högsta ungdomsarbetslöshet, för att bara nämna ett exempel.

Det finns en stark oro för en andra kris. Medlemsstaterna genomför stora nedskärningar, nu senast Storbritannien som ska ta 25 procent från alla sina olika myndigheter. Det kommer att bli mycket stora konvulsioner. Man pratar väldigt mycket om nedskärningar och väldigt lite om investeringar och framtidsstro. Det tycker vi socialdemokrater helt enkelt är mycket tråkigt för Europa.

När det gäller krishantering och budgetdisciplin undrar jag lite grann vad strategin är för balansgången när det gäller hur mycket länderna själva ska få bestämma sin ekonomiska politik kontra påverkan från andra EU-länders ekonomi. Hur mycket ska EU kunna lägga sig i enligt den svenska regeringen, och vilka sanktioner är det tänkbart att använda?

En annan fråga gäller utrikestjänsten som utrikesministern talade om. Vad har det betytt för Europa och EU, och hur kommer det att ändra arbetet i Sverige med utrikespolitiska frågor?

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Nästa frågeställare är jag själv som företräder Moderaterna. Också jag vill börja med det ekonomiska – det finns ju flera ämnen på agendan.

Utrikesministern nämnde att Sverige är ett av få länder i EU som kommer undan extremlägen med underskott och sådant. Sverige har EU:s kanske allra bäst skötta statsfinanser. Häromdagen utnämndes Sverige av World Economic Forum till världens näst mest konkurrenskraftiga ekonomi.

Jag skulle vilja be utrikesministern utveckla hur vi påverkar den gemensamma EU-politiken så att fler nya jobb skapas. Hur ska vi bygga ekonomisk styrka, något som utrikesministern talar sig varm för, i konkurrens till exempel med ett växande Kina och med ett växande Indien där halva befolkningen är under 25 år och det investeras väldigt mycket i utbildning? Det är ju så konkurrensläget ser ut. Därför måste EU få fart också på sin egen tillväxt.

Vilken roll kan Sverige spela när det gäller att driva EU i en öppnare och mer jobbskapande riktning, givet att Sverige är en väldigt konkurrenskraftig ekonomi och givet att vi är frihandelsvänner? Alla tycker ju ännu inte som vi i rådet. Vi vet mycket väl att det finns både ett antal länder som brottas med underskott och länder som inte är lika medvetna om handelns och öppenhetens betydelse. Vilken roll kan Sverige spela för att driva EU i rätt ekonomisk riktning? Det var mina frågor.

Vi skickar också med en centerpartifråga i denna runda.

Anf. 6 STAFFAN DANIELSSON (c):

Punkt 6 i dokumentet, utkastet till slutsatser, ska ange riktlinjer inför ett kommande toppmöte mellan Asien och Europa, ASEM. Europeiska unionen har där för avsikt att förstärka samarbetet för att ta itu med angelägena säkerhetsfrågor, till exempel frågor om terrorism. Med anledning av detta tänkte jag ställa en fråga om Afghanistan, en mycket viktig

spridningspunkt för terrorism. Kommer frågan om Afghanistan och de europeiska internationella fredsstyrkorna där borta upp på agendan?

2009/10:51
15 september

Ibland sägs det i debatten att Kabulkonferensen har beslutat att alla internationella trupper från år 2014 ska vara borta från landet. Skulle så vara fallet borde det vara full planering för tidsplaner för när den sista europeiska soldaten ska vara borta därifrån. Jag uppfattar inte riktigt att Kabulkonferensen har uttalat sig på det sättet.

Min fråga är: Hur resonerar EU vad gäller fortsatta internationella fredsinsatser i Afghanistan, och hur planerar de europeiska länderna inför detta?

Anf. 7 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru ordförande! Jag förutser väl inte att frågan om Afghanistan mer explicit kommer upp på toppmötet den här gången. Men Staffan Danielsson formulerade frågan något vidare – hur frågan kan förväntas komma upp på toppmöten framför allt med de asiatiska länderna eller med Förenta staterna senare under hösten. Det är väl alldeles uppenbart att det kommer att spela en mycket stor roll, alldeles självklart tillsammans med Förenta staterna och icke minst med de olika asiatiska länderna. För dem är frågan om stabilitet i Afghanistan inte bara en fråga om Afghanistan utan också en fråga som berör stora delar av deras del av världen.

Skulle fredsprocesserna i Afghanistan och stabilitetsarbetet där misslyckas finns risken för en konflikt och krigiska förvecklingar som mer direkt påverkar stora delar av både Sydasiens och Centralasien. Det är klart att detta är sådant som länder som Kina och Indien och också andra mycket påtagligt oroar sig för. Deras oro gäller lite grann uthålligheten i vårt engagemang för Afghanistan. Det finns en misstänksamhet kring att vi bara är där ett kort tag för att sedan åka hem och ge sjutton i vad som inträffar där.

Kabulkonferensen var viktig eftersom långsiktigheten i vårt engagemang slogs fast när det gäller reformprocessen, det politiska arbetet och statsbyggandet men också självfallet nödvändigheten att stödja detta med en säkerhetsnärvaro. Drar man bort säkerhetsnärvaron kollapsar fredsarbetet. Då förlorar vi freden. Det vet man från alla andra motsvarande operationer av denna art. Jag ska dock inte uppehålla mig mer vid det nu eftersom jag tror att det finns anledning att återkomma till frågan på ett eller annat sätt.

Innan jag ytterligare går in på ekonomin ska jag uppehålla mig något vid det mer utrikespolitiska. Susanne Eberstein frågade vilken skillnad den europeiska utrikestjänsten har gjort. Det ärliga svaret på den frågan är: Ingen, eftersom den tjänsten ännu icke finns i formell mening. I ministerrådet fattade vi, om jag inte missminner mig, i april beslut om inriktningen av detta. Så småningom, i juli, fick vi ett beslut om det i Europaparlamentet. Det som där återstår är bland annat budgetfrågor och personalfrågor. Detaljerna är viktiga, och detaljerna tar tid.

I mitt svar fanns lite av en frustration över att processen med Europaparlamentet tar tid. Samtidigt har jag respekt för att vi nu har ett Europaparlament som har ökade befogenheter. Vi ska förankra detta. De har sina mycket klara mandat, inte minst vad gäller budgetfrågorna. Förhoppningen är att den europeiska utrikestjänsten finns från den 1 december och börjar verka.

Sedan är det så med varje organisationsförändring som görs att det tar lite tid innan det hela sätter sig. Jag tillhör dem som är övertygade. Ta ett land som Pakistan som ett konkret exempel. Det är klart att vi som union långsiktigt behöver en mer robust och samlad närvaro i detta land. När vi får en samlad representation där kommer det att stärka unionens inflytande.

Vilka effekter får då detta för vår egen och för de andra ländernas utrikes tjänst? Ja, det återstår att se. Men det är klart att vi hoppas att det till exempel blir möjligt att lite mer samordna rapporteringen och gemensamma uppvaktningar som ger en helt annan tyngd när vi framför unionens åsikt i olika frågor. Det är klart att det på sikt – framför allt de mindre länderna betonar detta mycket starkt – även handlar om ökade möjligheter att ge medborgare i avlägsna länder konsular service. Sverige tillhör de länder som har ett relativt väl utbyggt nät över världen, men många medlemsländer har inte det. För dem kommer det här att bli ett betydande stöd.

Detta är en fråga som vi med stor säkerhet kommer att ha anledning att återkomma till, oavsett i vilken egenskap det blir; vi har ju val på söndag som vi inte ska glömma bort, men vi ska inte nu driva valrörelse och värdera den ekonomiska utvecklingen i Sverige.

Jag vill bara säga att jag självfallet håller med Susanne Eberstein. Vi har inte löst alla ekonomiska problem i Sverige – det är det sista jag skulle säga – utan vi har mycket kvar att göra. Även om vi säger att jobben nu kommer snabbare i Sverige än i andra länder behöver vi fler jobb. Vi understryker vikten av stabilitet i den ekonomiska politiken i Sverige för att kunna fortsätta förbättringen. Sverige är bättre än de andra länderna, men vi är inte tillräckligt bra, så vi måste fortsätta med den här utvecklingen.

Som Susanne Eberstein påpekar är vi i den lyckliga situationen att vi inte behöver ägna oss åt den typ av nedskärningspolitik som är nödvändig i andra länder. Det finns ju ett gammalt statsmannauttryck – har man satt sig i skuld är man icke fri – som nu tillämpas på andra länder. Tack och lov är vi i situationen att vi inte behöver tillämpa de hårda nedskärningar som sådant leder till.

Det finns inget standardmått för exakt hur detta ska bedrivas i olika länder. Men det finns vissa regler i stabilitetspakten vad gäller skulder och underskott som endast relativt få av länderna för närvarande lever upp till. Det är i alla fall vår uppfattning att detta är det som det i det långsiktiga europeiska intresset är viktigt att så många som möjligt kan hålla sig till. Det är bra för de enskilda länderna, och i och med att det är bra för de enskilda länderna är det också bra för unionen i dess helhet.

Det måste finnas ett ramverk och någon typ av sanktioner. Vi understryker att vi vill att detta ska gälla för unionen i dess helhet. Det finns ju länder som är med i eurosamarbetet och länder som av olika skäl inte är det. Men vi har lärt oss att alldeles oavsett detta är den europeiska ekonomin mycket integrerad, dessutom integrerad med världen i dess helhet. Så breda ramverk som möjligt för detta ligger rimligtvis i vårt intresse.

Fru ordföranden ställde en fråga om vad vi från svensk sida kan göra när det gäller de övergripande frågeställningarna. Jag vill gärna tro att vi har ett visst inflytande i Europa – vi ska inte förhäva oss, men jag tror att

vi har det. Dessutom tror jag att det faktum att vi har kunnat visa rätt bra resultat gör att man lyssnar lite mer på oss.

Det är ungefär som jag sade om Europa i världen. Ifall den europeiska utvecklingen i ekonomin går bra lyssnar man ute i världen på ett annat sätt på oss. I och med att Sverige klarat sig bättre än andra länder lyssnar man självklart lite mer på oss än vad som skulle ha varit fallet om vi suttit här med misär, nedskärningar och annat elände. Det ger oss en något bättre plattform att arbeta utifrån.

EU 2020-arbetet är avgörande. Det har nämnden diskuterat vid åtskilliga tillfällen tidigare. Jag skulle vilja rekommendera till läsning den så kallade reflexionsgruppens rapport, vilken publicerades mitt under den europeiska skuldskrisen så praktiskt taget ingen läste den. Det är en läsvärd analys vad gäller den europeiska utvecklingen och framöver.

Jag skulle vilja lyfta fram två specifika frågor där vi kanske har en speciell roll. Den ena frågan har berörts. Jag tror att det, tack och lov, där råder en bred enighet i denna församling. Det gäller vikten av öppen handel och öppna ekonomier. Vi vet att det finns merkantilistiska tendenser på sina håll. Det är viktigt att vi tillhör de länder som tydligt talar för den öppna ekonomin, både nationellt, europeiskt och globalt.

Det andra området är forsknings- och utvecklingssatsningar. Andra länder satsar stort på framtiden när det gäller forskning och utveckling. Vi hade det så kallade forskningslyftet där vi ökade forskningssatsningarna med 25 procent. Vi är i dag det europeiska land som satsar störst andel av vår ekonomi på forskning och utveckling. Det är bra, men det vore ännu bättre om andra europeiska länder också gjorde det. Det är viktigt att vi fortsätter att argumentera för det framtidsansvar som kraftiga satsningar på forskning och utveckling innebär. Åtskilliga europeiska länder behöver göra åtskilligt mer. Också här är vi i den situationen att vi i och med att vi har en relativt god egen situation kan tala med lite större tyngd.

Anf. 8 KARIN GRANBOM ELLISON (fp):

Jag vill först tacka för en bra föredragning av toppmötesagendan. Utrikesministern illustrerade mycket väl att världen blir alltmer globaliserad och att det finns många utmaningar som vi bara kan hantera gemensamt. Vi i Folkpartiet ser mycket positivt på att EU nu ser över sin utrikespolitik och ser att vi kan bli starkare genom att ha en gemensam sådan.

Jag har en fråga som rör Ukraina, ett land i EU:s närområde. Nyligen besökte president Janukovitj Bryssel, och under hösten ska det hållas toppmöte med Ukraina. Vi i Sverige har välkomnat att Ukraina på sikt blir EU-medlem. Vi har bidragit till ökad kontakt med landet genom att vi tog initiativ till det östliga partnerskapet. Nu kommer det oroväckande rapporter bland annat från Reportrar utan gränser som visar att Ukraina går i fel riktning när det gäller demokrati. Det gäller främst att medierna blir alltmer ofria. Detta fjärrmar Ukraina från EU:s värderingar och därmed också från ett EU-medlemskap. Samtidigt pågår det samtal om fördjupade handelsrelationer.

Det föranleder mig att fråga hur Sverige tänker agera när det gäller relationen mellan Ukraina och EU, särskilt i ljuset av att medierna blir alltmer inskränkta.

2009/10:51
15 september

Anf. 9 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Fru ordförande! Jag vill också tacka för föredragningen. Det är ju en viktig epok som EU går in i nu med det nya Lissabonfördraget. Som utrikesministern säger hänger ekonomi och politisk stabilitet ihop. För oss kristdemokrater är Europatanken mycket en fredstanke. Just nu pågår viktiga förhandlingar i USA med fokus på förhandlingar mellan parterna i fredsprocessen i Mellanöstern. Fred i den delen av världen är ju mycket viktig. Det har spinoffeffekter på andra utrikespolitiska konflikthärdar i världen. Därför är det oerhört viktigt att steg tas.

När vi nu med Lissabonfördraget får en helt annan gemensam röst i utrikespolitiken undrar jag vad vår roll kontra USA:s roll kan innebära. Tidigare frågade man ofta i Mellanöstern efter vad EU kan göra. Tidigare har vi inte kunnat säga att EU kan göra så mycket gemensamt utan alla länder agerade var för sig. Nu har vi möjlighet att få en stark gemensam röst. Hur bedömer utrikesministern att EU kan göra mer nu än tidigare och vilken är vår roll kontra USA:s?

Min andra fråga handlar om Afrika, som också nämns i agendan. De massvåldtäkter som sker mot kvinnor i Kongo kommer att fördjupa konflikten. Det är en konflikthärd som riskerar att bli långvarig och utdragen, och den förvärras dag för dag. Kvinnors och barns situation är outhärdlig. Kan EU göra något gemensamt även där?

Anf. 10 JACOB JOHNSON (v):

Fru ordförande! Jag ska uppehålla mig vid EU:s förbindelser med strategiska partner och de förslag till slutsatser som finns.

Jag tycker att det finns en obalans i slutsatserna. Det pratas mycket om marknadstillträde och öppna marknader. Det känns som om det är huvudsyftet. Utrikesministern sade själv att EU är världens största marknad.

Jag tycker att det borde vara mer fokus på frågorna om mänskliga rättigheter. Det ska vara grunden för våra utrikesförbindelser att verka för mänskliga rättigheter inklusive de så kallade ESK-rättigheterna, det vill säga ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. EU har ju en del att jobba med själv, till exempel situationen för romer framför allt i Frankrike.

Stöder utrikesministern slutsatserna när det gäller tyngdpunkten mellan mänskliga rättigheter och marknadstillträde? Jag tycker att det bör ske en positionsförskjutning.

Jag vill också ställa en fråga om formuleringen att EU ska vara en stark aktör för den globala säkerheten. Jag är lite orolig för den skrivningen. Det bör kopplas till att det i så fall ska ske under FN-mandat. Det står inte i texten.

De transatlantiska förbindelserna, som termen lyder, handlar om EU:s förbindelse med USA. I texten finns ingenting om en annan stor kontinent på andra sidan Atlanten, nämligen Latinamerika, som naturligtvis också är en strategisk partner. Jag skulle vilja höra utrikesministern kommentera det.

När det gäller vårt närområde och utvidgningen har det nyligen genomförts en folkomröstning i Turkiet om ny grundlag. Den har väl tagit steg i rätt riktning, men det saknas, enligt min uppfattning, fortfarande

Anf. 11 PER BOLUND (mp):

Fru ordförande! Tack, utrikesministern, för föredragningen! Vi fick ju en bred exposé av många utrikespolitiska frågor. Van Rompuy skriver i sitt herdabrev att han ber om specifika synpunkter på vad man kan driva gentemot de asiatiska länderna och G20-länderna i de möten som kommer att vara under hösten. Vår övertygelse är att man måste vara ganska fokuserad i sitt budskap om man ska kunna påverka kommunikationen. Vi kanske kunde få en lite mer destillerad analys av vilka kärnpunkter – ett par tre sådana – som Sverige tycker att det vore bra att EU drev på mötena med Asien och G20.

Jag kan avslöja att för Miljöpartiet är klimatfrågan en sådan fråga. Den nämndes ganska summariskt i utrikesministerns anförande. Även i utkastet till slutsatser tycker vi att klimatfrågan är alldeles för osynlig och för defensivt beskriven. Man skriver till exempel att Cancún-mötet i Mexiko, som vi tycker är väldigt avgörande, ska vara en språngbräda för fortsatta förhandlingar. Det tycker vi inte är en tillräcklig ambitionsnivå. Ambitionen måste vara att få ett bindande avtal redan i Mexiko. Jag ser självklart att det finns svårigheter med det, men om man inte har ambitionen kommer det absolut inte att hända. Vi tycker att det är en fråga som vi måste driva på i de internationella mötena både med Kina, Indien och de asiatiska länderna, i förbindelser med USA över Atlanten och inte minst med G20-länderna i oktober där de rikaste ekonomierna måste komma fram till en starkare ståndpunkt.

Vi tycker naturligtvis att EU ännu mer måste visa att man är ett föredöme. Vi på den rödgröna sidan har kommit överens om att EU ska minska utsläppen med 30 procent, utan att ställa bindande krav på andra. Det är ett sätt att ta initiativet i klimatfrågan. Regeringen har tyvärr motsatt sig en sådan skärpning av EU:s klimatmål.

Jag har en fråga som gäller Nato. Det finns i slutsatserna en skrivning om att man ytterligare ska stärka samarbetet mellan EU och Nato. Senast jag tittade var Sverige neutralt och alliansfritt. Ser utrikesministern det som ett problem att man bara nämner kontakter med en enda militär allians och att det är där man ska utöka kontakterna? Kan det vara ett problem med den svenska neutralitetspolitiken?

Vi tycker att den europeiska kommunikationen och den europeiska utrikespolitiken behöver ha mycket starkare fokus på Afrika. Vi tycker att slutsatserna är alldeles för defensiva. Man borde ha ett mycket mer aktivt arbete gentemot Afrika. Vi är den kontinent som ligger närmast Afrika och har ett stort ansvar för att hjälpa Afrika i dess utveckling. Jag skulle gärna se en ökad ambitionsnivå från EU och att Sverige var pådrivande i det arbetet.

Anf. 12 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru ordförande! Jag ska ju företräda statsministern på Europeiska rådet. Om jag får sätta på mig utrikesministerhatten ett litet tag vill jag säga att det gäller att åstadkomma en fungerande och bra arbetsfördelning mellan Europeiska rådets stats- och regeringschefer och deras möten och

utrikesministrarnas möten. Det kommer säkert att ta sin tid att åstadkomma det.

Från utrikesministerutgångspunkt tror jag att det vore fel att förvänta sig att alla utrikespolitiska frågor ständigt ska avgöras av stats- och regeringschefer. Det kommer inte att vara möjligt. En hel del av frågorna kommer upp på de månatliga mötena med utrikesministrarna. Sedan går vissa frågor – akuta situationer och strategiska riktlinjer – upp på nivån stats- och regeringschefer. Stats- och regeringscheferna kommer att ha väldigt mycket annat att syssla med också, inte minst den ekonomiska utvecklingen och övergripande politiska frågor. Det innebär att jag förutser att en hel del av de frågor som kommer upp här först förbereds i utrikesministerkretsen. I vissa fall kommer de något senare upp i stats- och regeringschefskretsen.

Det var en allmän kommentar.

Så till de mer specifika kommentarerna. Jag börjar med Per Bolunds fråga. Nato ser jag absolut inga problem med, tvärtom. De problem jag ser är att vi har en bristande samordning mellan Nato och Europeiska unionen i konkreta fredsoperationer. Kosovo är ett exempel. Där har vi Kforoperationen som leds av Nato med mandat från FN:s säkerhetsråd. Samtidigt har vi Eulexoperationen som är EU-operationen, rättsstatsoperationen, som Sverige i ganska stor omfattning deltar i. I och med att vi i grunden, på grund av Cypernkonflikten, har problem i den formella relationen mellan EU och Nato har vi problem när det gäller samordningen på marken av poliser och soldater, soldater och soldater och av poliser och poliser. Det innebär att man ute på gatan kan få problem. Folk på marken lyckas i allmänhet lösa problemen utan så mycket principiellt stök, men vi får problem.

Vi kan se det också i andra sammanhang där vi har freds- och stabilitetsoperationer där EU tenderar att vara med på rättsstatssidan och i den civila utvecklingen. Nato får ibland – Afghanistan är ett exempel – uppdrag av FN:s säkerhetsråd att svara för den rent militära delen. Samordningen av det politiska, humanitära, ekonomiska, rättsliga och militära är alldeles avgörande för hur det ska fungera. Det måste vi förbättra.

Jag ska inte ge mig in på någon neutralitetsdiskussion. Vi är inte längre ett neutralt land. Det tillhörde det kalla kriget. Det finns inte så mycket att vara neutralt mellan numera. Sovjetunionen är upplöst. Warszawapakten tillhör historien. Vi är i dag en engagerad europeisk nation. Det är, tack och lov, en något annorlunda värld.

Riktlinjerna för de olika toppmötena är relativt vaga, som konstaterats. En synpunkt som vi har framfört från svensk utgångspunkt är att vi tycker att det är lite för mycket process och lite för lite politik i slutsatserna. Det kanske är naturligt att det är så när vi befinner oss i uppstartskedet för det nya systemet, för Lissabonfördraget. Politiken måste komma in något senare och något tydligare när det gäller riktlinjerna.

När det gäller till exempel Kina, är det alldeles uppenbart att vi har intresse av att diskutera marknadstillträde. Det har vi ett egenintresse av att göra. Vi har också ett allmänt intresse när det gäller Kina eftersom marknadstillträde också innebär att vi förordar en tydligare rättsstatsutveckling i Kina. Det ska finnas rättsregler som man kan lita på för företag. När det finns sådana finns det i förlängningen också rättsregler som man kan lita på för individer.

När vi talar om de här sakerna talar vi också om sådant som har en långsiktig påverkan på samhällsutvecklingen vad gäller medborgerliga fri- och rättigheter. Det hänger lite grann ihop. Jag säger inte att vi bara ska tala marknad och inte medborgerliga fri- och rättigheter. Det ska vi också göra. Det är en tyngdpunkt, inte minst från svensk sida. De hänger ihop.

När det gäller klimatfrågorna kan jag bara hålla med. Det är klart att de är väldigt viktiga, men vi är inte riktigt inne i det operativa skedet på detta möte. Sverige är ju ett av de länder som, inte minst genom statsministern, talar tydligast och mest om detta på de europeiska mötena.

Jag svarade delvis på Jacob Johnsons fråga om obalansen. Jag tycker kanske att det är lite för mycket process och lite för lite politik i slutsatserna, men så är det när man är i ett inledande skede av något sådant här. Vi är mycket tydliga när det gäller MR-frågorna. Men marknadstillträde och rättsstat har, som sagt, också en MR-aspekt. De hänger ihop.

Den globala säkerheten är viktig, och EU som en leverantör av viktiga bidrag till global säkerhet ligger alldeles uppenbart i vårt intresse. Förenta nationerna är synnerligen betydelsefullt i detta sammanhang. Samtliga de operationer som vi deltar i för ögonblicket är med mandat från FN:s säkerhetsråd. Sedan vet vi att det i Säkerhetsrådet ibland blir Nato och ibland EU, som vi hade i Tchad och Centralafrikanska republiken, som gör militära operationer. Vi säger hela tiden att militära operationer inte räcker. Vi måste ha samordnade freds- och stabilitetsoperationer. Det är också därför som samarbete mellan EU och Nato är så viktigt.

Latinamerika nämns inte. Anledningen till detta är väl helt enkelt att inget toppmöte med Latinamerika står på höstens dagordning. Kalendern är asiatisk och amerikansk vad gäller höstens toppmöten, bortsett från Pakistan. Det styr lite i detta sammanhang.

Désirée Pethrus Engström frågade om våra bidrag i Mellanöstern. Det är ingen tvekan om att detta är ett område där den europeiska utrikes-tjänsten gör det möjligt att samordna instrument bättre när vi väl kommit dit. Där vi gör en insats redan i dag men bör göra ännu mer, och förhoppningsvis kommer att ha möjlighet att göra ännu mer om vi får någon typ av ram- eller fredsöverenskommelse, är i fråga om statsbyggandet i Palestina och stödet till premiärminister Salam Fayyad. Där har noterats icke oväsentliga framsteg.

Säkerhetssituationen på framför allt Västbanken är väsentligt mycket bättre. Även den ekonomiska utvecklingen, miserabel som den är, är mindre dålig än den var tidigare. Det har blivit lite ordning och reda i den palestinska administrationen. Jag kommer ihåg att det för några år sedan var det som man minst kunde beskriva att det var där efter ett antal år. Nu har det blivit det bland annat genom europeiska bidrag.

Vi förbereder också så kallade bidrag av olika slag till de fredsförhandlingar som vi nu hoppas ska komma i gång. De sitter just nu i Sharm el-Sheik i den andra omgången av de direkta samtalen. Här spelar EU en roll i den så kallade kvartetten. Det är som bekant USA, Europiska unionen, Ryssland och enkannerligen Förenta nationerna.

Sedan har USA en speciell roll just nu. Vi välkomnar president Obamas engagemang i dessa frågor. Jag tror att det är en förutsättning för att man ska kunna driva detta framåt, men det sker i mycket nära samver-

kan. Jag tror att Catherine Ashton har samtal åtskilliga gånger per vecka både med chefsförhandlare Mitchell och med utrikesminister Hillary Clinton.

Situationen i Kongo och de rapporter som har kommit fram är djupt oroväckande. Jag förutser nog inte att det kommer att vara på agendan på detta möte, men jag är helt övertygad om att det kommer att vara på agendan nästa vecka då FN:s generalförsamling inleds. Det finns ju en tid efter valet i Sverige. Då träffas ett stort antal utrikesministrar i New York för att diskutera frågor som står på den globala dagordningen. Vi kan vara alldeles övertygade om att denna fråga kommer att stå högt upp. Det är en rapport där som diskuteras fram och tillbaka, och hanteringen av den blir viktig.

Karin Granbom Ellison frågade framför allt om Ukraina som jag inte heller tror kommer att diskuteras. Men eftersom frågan är ställd ska jag säga följande. Jag delar en del av den oro som hon uttrycker. Delvis som en följd av initiativet av det östliga partnerskapet har Sverige och Polen, jag och min utrikesministerkollega Radek Sikorski, en rätt nära relation till den ukrainska utvecklingen. Vi har varit mycket tydliga i vår dialog med Kiev om just dessa frågor. Jag vet inte vad som egentligen avhandlades. För två dagar sedan var Janukovitj i Bryssel. Jag får mer information om detta under morgondagen. Men jag talade med kommissionären Štefan Füle före detta möte, och vi samordnar rätt mycket med kommissionen vad vi säger från polsk-svensk sida. Jag utgår därför från att samma oro har uttryckts från kommissionens och från Van Rompuy's sida när president Janukovitj var i Bryssel.

Vi är också angelägna om att man snabbare kan föra fram de förhandlingar som nu sker om det så kallade DCFTA-avtalet, alltså Deep and Comprehensive Free Trade Agreement, eftersom det har gått långsammare än vi hade förväntat oss. Det är en fråga som jag, alldeles oavsett vilken regering vi har efter valet i Sverige, förväntar mig att den svenska regering som vi har kommer att driva med fortsatt kraft.

Anf. 13 ORDFÖRANDEN:
Ryssland och Ukraina nämndes också.

Anf. 14 Utrikesminister CARL BILDT (m):
Ja, och även Turkiet och kurderna. Jag ber om ursäkt.

Utgången av den turkiska folkomröstningen var mycket bra. Vi kan diskutera hur betydelsefulla enskildheterna var. De var betydelsefulla. Men man ska också se folkomröstningen som ett tydligt mandat för en fortsatt demokratiserings- och reformpolitik. Det är inte nödvändigtvis så att man diskuterade varje enskilda detalj i författningsändringen. Det var en riktningsskildring som gavs. Den måste leda fram till en helt ny turkisk författning. Detta var delreformer.

Premiärminister Erdogan har gjort tydligt att det kommer att komma under förutsättning att man får ett tydligt mandat i det parlamentsval som kommer att äga rum nästa år. Det har som bekant varit svårt att få saker och ting igenom i det turkiska parlamentet. Det finns partier här som har närmare samröre med de partier som har blockerat. Detta säger jag inte för att ni på något sätt är skyldiga till detta. Därför krävs det ett parlamentsval innan detta kan gå fram.

En central del av detta är den kurdiska frågan och det som kallas det demokratiska initiativet. Det handlar om det kurdiska språket och de kurdiska nationella rättigheterna. Vi har mycket goda relationer med Turkiet. Det utnyttjar vi bland annat för att tala mycket öppet om dessa frågor. Det är ingen tvekan om att den turkiska regeringen vill röra sig framåt i den frågan så snabbt som möjligt, men man har att göra med ett samhälle som tidigare har fungerat på ett något annorlunda sätt och har att hantera reformprocessen med en viss försiktighet. Därför var detta folkomröstningsresultatet väldigt viktigt för det gav ett tydligt mandat för att gå vidare, inte minst i den frågan.

Vi har också försoningsprocessen med Armenien, vi har Cypernfrågan, och vi har en del andra besvärliga frågor som står på dagordningen.

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Den planerade tidsramen är slut om tio minuter. Jag förutser att vi kanske drar över lite grann, men vi ska ändå sätta streck i talarlistan.

Anf. 16 LARS LILJA (s):

Fru ordförande! Detta möte verkar delvis handla om den ekonomiska krisen. Då diskuterar man ganska mycket de finansiella marknaderna. Man har diskuterat statsfinanser. När det gäller statsfinanser slår vi oss för bröstet i Sverige och konstaterar att de är mycket bra. Det är sant jämfört med hur det är i övriga Europa. Men man ska kanske också komma ihåg att detta överskott byggdes upp extremt mödosamt, vill jag påstå, mellan 1994 och 2006.

Vi pratar också om sysselsättningen. Den kanske på något sätt drabbar de europeiska medborgarna allra hårdast. Då kan jag konstatera att sysselsättningen i vissa fall har minskat mer i Sverige än i andra delar av Europa, och arbetslösheten har ökat mer i Sverige än i andra delar av Europa.

Min fråga blir naturligtvis följande: Hur mycket kommer just sysselsättningsfrågan att diskuteras på detta möte? Är det möjligtvis så att Sverige faktiskt har något att lära av andra länder som har klarat sysselsättningsproblematiken bättre än vad vi har gjort?

Anf. 17 GUSTAV BLIX (m):

Fru ordförande! Jag tackar för föredragningen. Jag har en fråga som hänger ihop med den föregående. Den handlar om sysselsättning och ekonomi. En av de viktigaste frågorna är att få fart på den globala ekonomin. Då är det inte minst viktigt att vi får fart på Europa men också att USA kommer ur de ekonomiska problem som man nu har. Här har vi nu en möjlighet att inte bara diskutera process utan också innehåll i ett strategiskt partnerskap med USA under kommande år. Därför har jag en fråga till utrikesministern om vilka förhoppningar och förväntningar han har om att man ska få ett konkret bra politiskt och ekonomiskt innehåll i att stärka samarbetet mellan EU och USA.

Jag vill också tacka för svaren om Turkiet. Turkiet är ett viktigt land i vårt närområde, och vi välkomnar alla resultatet i författningsomröstningen. Min fråga gäller vad vi har för möjlighet att se att vi även kan få ny energi i Europa i arbetet med att få ett närmande mellan Turkiet och Europa och inte bara fortsatta demokratiska reformer i Turkiet som är

nödvändiga för ett närmande till Europa. Hur kan detta också bidra till ny energi i vårt arbete med att få in Turkiet som medlem?

Anf. 18 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru ordförande! Jag hörde Carl Bildt tala om ekonomisk politik i Landskrona i går. Jag avstår därför från att gå vidare i den frågan. I stället ska jag ta upp frågan om den europeiska utrikesförvaltningens möjligheter att påverka utvecklingen för enskilda människor i Europa som sitter i andra länder. Det är naturligt att min tanke går till Dawit Isaak. Vilken skillnad kan denna utrikesförvaltning komma att göra till exempel när det gäller bistandsfrågor och så vidare? Jag tror att det är en viktig fråga att få klart för sig om utrikesförvaltningen också kommer att driva enskilda medborgerliga fri- och rättigheter eller om den bara kommer att vara ett säkerhetspolitiskt organ.

Anf. 19 CHRISTINA AXELSSON (s):

Fru ordförande! Det är intressant att höra hur utrikesministern berömmar Sverige för att ha de bäst skötta statsfinanserna i EU. Tacka för det, måste jag få säga. Det är bara fyra år sedan som den borgerliga regeringen ärvde ett överskott på 70 miljarder från oss socialdemokrater. Men jag tycker inte att det är nog att vara ett föredöme när det gäller ekonomi. Vi måste också vara ett föredöme när det gäller ekologi.

Klimatfrågan och mötet i Cancún tas upp i utkastet till riktlinjer. Då säger utrikesministern med anledning av Miljöpartiets fråga att vi talar tydligast och mest. Jag vill därför fråga följande: Vilka lärdomar har vi dragit av flaskot under Köpenhamns-mötet, och hur ska vi nu bidra till att EU:s roll i Cancún-mötet ska ses som en succé, så att EU:s styrka i världen inte bara kommer att handla om ekonomi utan också om ekologi och klimatfrågor? Där är det viktigt att vi är bäst.

Anf. 20 JACOB JOHNSON (v):

Jag tycker att utrikesministern undvek min fråga lite grann när det gäller balansen i dokumentet mellan mänskliga rättigheter och marknadstillträde. Utrikesministern pratar om balansen mellan process och innehåll. Jag vill ha mer balans i innehållet. Jag upprepar frågan om Sverige stöder föreliggande förslag till slutsatser som jag alltså inte tycker är tillfredsställande när det gäller denna balans.

Anf. 21 PER BOLUND (mp):

Det är glädjande att utrikesministern säger att klimatfrågan är viktig, men det räcker inte att säga att den är viktig för att det ska hända någonting på det området. Det måste till aktivt arbete. Man måste lyfta fram klimatfrågan vid varje toppmöte, och den måste vara central i den internationella dialogen. Jag upplever fortfarande inte att denna regering sätter klimatfrågan där den hör hemma i dessa sammanhang.

För en människa i Pakistan, där ett område stort som Sverige i dagsläget är översvämmat, är kanske inte frihandel den snabbaste och bästa vägen till hjälp. Det handlar snarare om att undvika att klimatförändringarna gör att sådana väderkatastrofer blir vanligare och vanligare i framtiden. Sedan är det klart att frihandel och en marknadsutveckling också är

viktigt på längre sikt för att lyfta dessa människor ur fattigdom. Men det måste även till ett arbete som är mycket mer aktivt än i dag för att faktiskt sätta upp klimatfrågan på den internationella agendan. Där tycker jag inte att regeringen riktigt levererar.

Jag ska kortfattat säga något om Nato. Där tycker jag inte heller att det räcker att hänvisa till att det kalla kriget är över. Det kan vi vara överens om. Men det är inte bara Nato som har styrkor ute i världen, utan det finns faktiskt många andra. Afrikanska unionen har fredsbevarande styrkor och asiatiska länder har fredsbevarande styrkor. Det är så att Nato inte bara har fredsfrämjande för ögonen utan även en internationell militär dominans och försvaret av de egna territorierna. Då är frågan varför man bara nämner Nato som den militärallians som man ska samarbeta med och inte andra möjligheter.

Anf. 22 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Jag hoppas att jag gör detta rättvist. Jag börjar i slutet igen.

Anledningen till att Nato nämns speciellt är att vi har ett problem där. Det var det jag indikerade. Afrikanska unionen är inte riktigt samma sak, men de finns till exempel i Somalia, och vi stöder dem. De är starkt beroende av finansiellt stöd och utbildningsstöd som vi ger från europeisk sida. Där har vi ett väl etablerat samarbete, men vi har ett problem i EU–Nato-relationen som vi har ett starkt intresse av att försöka lösa.

När det gäller Pakistan handlar det om den omedelbara humanitära hjälpen. De långsiktiga problemen är ekonomiska när det gäller handel. Jag håller helt med om att det finns ekologiska frågeställningar. Pakistans stora problem är egentligen brist på vatten. Det känns nästan hädiskt att säga det i dessa dagar då det är precis tvärt om. Men om vi tittar på den långsiktiga utvecklingen är det vattenbrist för en starkt växande befolkning som kanske är det dominerande. Där måste vi vara mer aktiva på olika sätt.

Genom att den europeiska utrikestjänsten integrerar de olika delarna av den europeiska politiken har den möjlighet att där göra en viss skillnad.

Klimatfrågorna återkom flera till. De är mycket viktiga. De återkommer framför allt på toppmötet i oktober. Vi ska ha klart för oss att ett sådant toppmöte som vi ska ha i morgon är på några timmar och inte mer än så. Utan att vara nedsättande mot den fantastiska kapacitet som stats- och regeringscheferna besitter så tror jag att man inte på bara några timmar löser alla världens problem samtidigt. Man får ta det lite pö om pö. Vad gäller klimatfrågorna kommer de framför allt att behandlas i oktober.

Jag tror att det var Christina Axelsson som frågade vad man har dragit för lärdomar av Köpenhamn. Detta har diskuterats tidigare. Jag kan dock nämna att vi delvis hade den diskussionen i utrikesministerkretsen i fredags. Jag har, bland andra, hävdat med stor tydlighet att vi har för liten bandbredd i vår dialog med andra strategiska aktörer. Med det menar jag att vi måste öka både bandbredden och djupet i dialogen, till exempel för att förstå de olika drivkrafterna i den kinesiska eller den indiska utvecklingen.

Ibland är dialogen kanske lite för diplomatisk för att verkligen tränga på djupet i de nationella prioriteringar som dessa länder har och sedan

engagera dem. Det ligger till grund för det vi nu gör, nämligen att fördjupa och bredda dialogen med dessa strategiska aktörer – icke minst mot bakgrund av den stora betydelsen av att föra klimatfrågan framåt.

Kan vi göra detta i Cancun utgår jag från att det kommer att leda till applåder från Sverige oavsett vilken regering vi har. När man talar med mexikanerna själva är de dock mer inriktade på delframsteg och sedan Sydafrika. Från vår utgångspunkt gäller dock självfallet att ju snabbare, desto bättre. Sverige hör till de pådrivande inom Europeiska unionen som ju, som bekant, är globalt pådrivande i dessa frågor.

Jacob Johnson talade om balans i dokumentet. Vi hör till dem som för in MR-frågorna. Det kommer vi att fortsätta med. Jag vill emellertid inte tona ned marknadsfrågorna som är viktiga ur långsiktig MR-utgångspunkt. MR-synpunkten kommer vi dock att ta hand om.

Christina Axelsson tycker inte att det är nog att vi är ett föredöme vad gäller ekonomi. Jag delar den uppfattningen – dels att vi är ett föredöme vad gäller ekonomi men också att vi ska vara ett föredöme vad gäller ekologi. Det har vi talat om och agerat för från svensk sida med stor styrka, inte minst under det svenska ordförandeskapet och även fortsättningsvis.

Gunnar Andrén tog upp frågan om den del av den europeiska utrikes-tjänsten som rör de konsulära frågorna, enskilda individer. Jag berörde det lite tidigare. Det är lite osäkert i uppstartsskedet. Medan de mindre staterna självfallet driver denna fråga som viktig för den europeiska utrikes-tjänsten tycker de större staterna, av skäl som är rätt uppenbara, att den är något mindre viktig. Då hamnar vi i en resursfråga. Alla aktiviteter, både i Europa och i Sverige, lider eller gynnas av att vi har finansdepartement som håller i pengarna. Det handlar alltså om budgetprioriteringar, och vi kommer att bygga upp den europeiska utrikes-tjänsten steg för steg. Från svensk sida är det en ambition att den ska kunna vara drivande och hjälpsam även i konsulära frågor. Det är dock inte säkert att vi får detta per omgående.

Gustav Blix talade om den globala ekonomin och närmandet mellan EU och Turkiet. Låt mig i den senare delen säga att vi hade en diskussion med den turkiske utrikesministern Ahmet Davutoglu i fredags. Från Europeiska unionens sida har vi två strategiska partner. Den ena är Förenta staterna, av lätt insedda skäl. Det kan gälla Mellanöstern, klimatfrågan, Afghanistan eller Balkan. De är en genuin strategisk partner i nästan alla frågor. Den andra är Turkiet. Det gäller i nästan alla asiatiska frågeställningar och i en del av de afrikanska. Det gäller också i relationen till Brasilien som Turkiet bygger ut med en enorm hastighet för ögonblicket. På utrikesministernivå och bland stats- och regeringscheferna är vi alldeles övertygade om att vi påtagligt måste fördjupa dialogen och samarbetet med Turkiet.

Det finns de som har en lite mer avhållsam inställning när det gäller medlemskapsförhandlingarna. Vi hör inte till dem. Jag tror personligen att hur vi hanterar den frågan är en av de frågor som kommer att avgöra Europas ställning i världen om tio eller tjugo år. Ett slutet begränsat Europa kommer inte att ha den globala vikt som ett öppet Europa med större självförtroende inklusive Turkiet kommer att ha.

Med USA blir det självfallet mycket dialog om ekonomin och den globala utvecklingen ledande fram till G20-mötet. Reformen av de internationella finansiella institutionerna är en viktig fråga. Det står inte på dagordningen i morgon men kommer att finnas där i oktober.

Vi har ett gemensamt intresse vad gäller öppen ekonomi, även om vi kanske från svensk utgångspunkt tycker att den amerikanska administrationen kunde vara lite öppnare på frihandelssidan än vad den har varit.

Lars Lilja tog upp sysselsättningen. Den ökar i Sverige; vi har högre sysselsättning. Arbetskraften har också ökat, vilket var meningen med reformer som jobbskatteavdrag och annat. Det var meningen att vi skulle få en större arbetskraft och ökad sysselsättning. Har vi något att lära av andra länder? Den är dum som påstår att vi inte har det. Vi tittar noga överallt i världen för att se positiva och negativa erfarenheter för att kunna utveckla den svenska ekonomiska politiken. Det gäller självklart såväl egna, ibland bittra, erfarenheter som internationella erfarenheter. Just att vi har varit mindre dogmatiska och haft en öppenhet för att lära av erfarenheter både i vårt eget och i andra länder gör att man kan referera den internationella pressens omdömen om Sverige som mycket framgångsrikt när det gäller ekonomisk politik under de senaste åren.

Anf. 23 ORDFÖRANDEN:

Tyvärr hinner vi inte med fler frågor.

Jag konstaterar sammanfattningsvis att det finns stöd i nämnden för regeringens ståndpunkt men noterar avvikande mening från Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Jag tackar statsrådet och övriga deltagare och förklarar sammanträdet avslutat.

Innehållsförteckning

1 § Europeiska rådet	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN	5
Anf. 4 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	6
Anf. 5 ORDFÖRANDEN	6
Anf. 6 STAFFAN DANIELSSON (c)	6
Anf. 7 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	7
Anf. 8 KARIN GRANBOM ELLISON (fp).....	9
Anf. 9 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd).....	10
Anf. 10 JACOB JOHNSON (v)	10
Anf. 11 PER BOLUND (mp).....	11
Anf. 12 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	11
Anf. 13 ORDFÖRANDEN	14
Anf. 14 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	14
Anf. 15 ORDFÖRANDEN	15
Anf. 16 LARS LILJA (s).....	15
Anf. 17 GUSTAV BLIX (m)	15
Anf. 18 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	16
Anf. 19 CHRISTINA AXELSSON (s)	16
Anf. 20 JACOB JOHNSON (v)	16
Anf. 21 PER BOLUND (mp).....	16
Anf. 22 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	17
Anf. 23 ORDFÖRANDEN	19